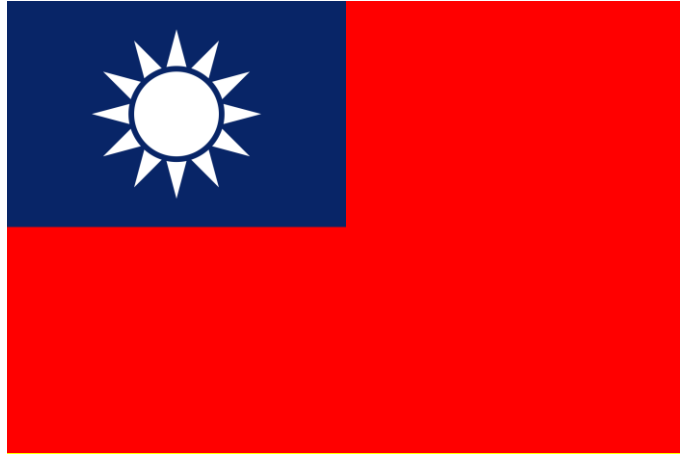

TAYVAN ÜLKE RAPORU

(Yaş Meyve Sebze Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

Kasım 2019

İÇİNDEKİLER

1. Temel Göstergeler	3
2. Genel Ekonomik Durum.....	5
3. Tayvan Dış Ticaret Verileri	7
4. Tayvan-Türkiye Dış Ticaret Verileri	11
5. Tayvan'ın Yaş Meyve Sebze Sektörü Açısından Değerlendirilmesi	15
6. Dış Ticaret Politikası Ve Vergiler	24
7. Pazar ile İlgili Bilgiler	27
8. İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar	30
Kaynaklar.....	32

1. TEMEL GÖSTERGELER

GSYİH (Milyon \$)	540.073
Büyüme Oranı (%)	2,6%
Nüfus	23.555.000
Yüzölçümü (km²)	36.188
Başkent	Tai Pei

Coğrafi Konum

Tayvan, Pasifik Okyanusu'nda, Çin Halk Cumhuriyeti'nin güney doğusunda yer almaktadır. Çin anakarasının güneydoğu kıyılarının 160 km açığında yer alan bir ada ülkesidir. Tayvan Adasının yanı sıra Tayvan Takımadalarındaki 21 adayı, batıdaki Pescadores Adalarını kapsar. Tayvan Adası, kuzeyde Doğu Çin Denizi, doğuda Büyük Okyanus, güneyde Bashi Kanalı, batıda da Tayvan(Formoza) Boğazı ile çevrilidir.

Siyasi ve İdari Yapı

Temsili demokrasi ile yönetilen Tayvan'da, Devlet Başkanı 4 yılda bir yapılan seçimlerle halk tarafından seçilmektedir. Tayvan'da başkanlık ve parlamento seçimleri ayrı ayrı yapılmaktadır. Parlamentoda toplam 113 sandalye bulunmaktadır.

Ülke idari olarak 4 eyalet, 5 özel idare ve 17 il (Hsien)'e bölünmüştür. Her ilin, kendisine ait kaza ve nahiyeler üzerinde geniş nüfuzu ve otoritesi mevcuttur.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

2014 yılı rakamlarına göre ülke nüfusu 23,4 milyona ulaşmıştır. Nüfusun artış oranı giderek düşmektedir ve bu oran sifıra yaklaşmıştır. Nüfus artışının sifıra yaklaşmasının yanı sıra giderek artan ortalama yaşam beklentilerinin sonucu olarak, nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. 2026 yılında 65 yaş üstü insanların toplam nüfusa oranının % 20,6'ya yükseleceği tahmin edilmektedir. Nüfusun %2'si yerli halktan oluşurken, geri kalanı ise Çin'den gelen göçmenlerden oluşmaktadır. Bu göçmenlerin %85'ini Fujian eyaletinden gelenler, %15'ini ise anadili Hakkaca olan Guangdong bölgesinden gelen Hakka kökenli Çinliler oluşturmaktadır.

Düzenli olarak artan iş gücü ile işsizlik oranındaki güçlü doğrusal bir ilişki dikkat çekmektedir. 2003 yılında 10 milyon kişi olan iş gücü 2010 yılında 10,6 milyon kişiye yükselirken 2013 yılında 11,5 milyona yükselmiştir. 2003 yılında %5 olan işsizlik oranı zaman zaman inişler sergilese de 2010 yılında %5,2'ye çıkmıştır. 2014 yılında yaklaşık olarak % 4,0'e düşmüştür. Bu düzeydeki bir işsizlik oranı birçok gelişmiş ülkeyi dahi imrendirmektedir. Nüfusun giderek yaşlanacağı düşünüldüğünde, Tayvan'ın bu işsizlik oranı seviyelerini gelecekte de koruması beklenmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Tayvan tarihi boyunca tarım, Tayvan ekonomisinin ana unsurlarından biri olsa da şehirleşme ve sanayileşmeyle birlikte yıllar geçtikçe önemini yitirmiştir ve günümüzde tarımın GSYİH'deki payı %1 dolaylarındadır. Tayvan topraklarının aslında dörtte biri ekilebilir alanlardan oluşmaktadır. Fakat zamanla katma değeri daha yüksek olan sanayinin tarımın önüne geçmesiyle tarım yapılabilir alanın oranı giderek azalmıştır. Tarım yapılabilir alanın sınırlı olması dolayısıyla tarım potansiyeli sınırlı olan Tayvan'ın tarım konusunda dışa bağımlı olması kaçınılmazdır. Pirinç ve çay en önemli iki üründür. Bundan başka egzotik meyveler, tatlı patates, buğday, yerfıstığı, soya fasulyesi, darı, muz, şeker kamışı ve yerelması da yetiştirilir. Tayvan aynı zamanda, göreceli olarak sınırlı miktarda maden ve minerallere sahip bir ülkedir. Fakat ülkede geniş kömür yataklarının olduğu bilinmektedir. Kömür, doğalgaz, kireçtaşı, mermer, alüminyum ve petrol başlıca mineralleridir. Ancak bu kaynakların genel olarak ticari bir değeri bulunmamaktadır ve ülke enerji ihtiyacını karşılamak için ithalat yapmak zorundadır. Bunun yanı sıra Tayvan'da 3 tane nükleer santral bulunmaktadır. Dördüncü nükleer santral inşaatının devam etmesine rağmen özellikle muhalefetin ve halkın tepkisinden dolayı alternatif kaynaklar üzerinde de çalışılmaktadır. Bu yüzden son yıllarda ülkenin hidrokarbon ürünleri tüketimi artmaktadır.

Dâhil Olduğu Uluslararası Anlaşmalar

Bölgesel Entegrasyonlara Üyelik ve Dış Ticaretin Geliştirilmesi (TAITRA)

Tayvan herhangi bir serbest ticaret anlaşmasına taraf olmamakla birlikte Dünya Ticaret Örgütü'ne üyelik doğrultusunda yaptığı çalışmaların neticesini almış ve 2002 yılında DTÖ'ye üye olmuştur. Bundan başka olarak Tayvan, Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) teşkilatının ve Ekonomik Entegrasyon İçin Merkezi Amerika Bankası'nın bir üyesidir.

TAITRA: 1970 yılında, Tayvan dış ticaretinin geliştirilmesi amacıyla kurulan TAITRA (Taiwan External Trade Development Council), hükümet ile sanayi ve ticaret birlikleri tarafından desteklenen ve kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Tayvan üretici ve işletmelerine uluslararası rekabet güçlerini arttırma ve dış pazarlarda karşılaşılan güçlükleri aşma konusunda destek sağlayan TAITRA'nın 44 tane yurtdışı ofisi bulunmaktadır. TAITRA'nın yurtdışı ofisleri, karşılıklı ticari ilişkilerin geliştirmek, firma ve işletmelere temaslarda yardımcı olmak, ticari bilgi toplamak, pazar araştırması yapmak, satın almak ve ticari heyetler düzenlemek gibi hizmetler yürütmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomi Politikaları

Tayvan 50 yıl boyunca, halkın kolektif katkısı ve devletin güçlü ekonomik politikaları sayesinde ekonomik büyüme rekoru kırmıştır. Bu rekor, istikrarlı fiyatlar ve göreceli olarak eşit bir gelir dağılımıyla süslenmiştir. Son yıllarda öne çıkan ekonomide liberalizasyon çalışmaları da Tayvan'daki ekonomi politikalarının çatısını oluşturduğundan ve bir nevi ekonomideki bu başarının sırrını ortaya çıkarabileceğinden, ekonomide liberalizasyon çalışmalarına kapsamlı bir şekilde değinmek faydalı olacaktır.

Ekonomide Liberalizasyon Çalışmaları

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin başarılı olmasını sağlayacak koşulları yaratmak üzere Tayvan hükümeti, politikalarını özellikle 3 konu üzerinde yoğunlaştırmıştır. Bunlar; yeni işletmelerin kurulmasını teşvik etmek, altyapıyı geliştirmek ve bebek endüstrileri korumaktır. Bu yönde ilk önemli adım, yatırımları teşvik amacıyla, yeni kurulan firmalara vergi indirimi sağlanması olmuştur. Ayrıca hükümet ihracatı arttırmak için 1960'lı yılların ortasında Kaohsiung Şehri'nde, dünyanın ilk ihracat serbest bölgesini (export processing zone) açmıştır. Yine aynı amaçlarla 1970 ve 1980'li yıllarda yoğun altyapı yatırımları yapılmıştır.

1990 yılında hükümet, Tayvan'ı çok uluslu faaliyetler için bir "Asya-Pasifik Bölgesel Harekatlar Merkezi" (Asia-Pacific Regional Operations Center-APROC) haline getirmeyi planladığını açıklamıştır. Başlangıç itibarıyla APROC, Tayvan'ı imalat, telekomünikasyon, hava ve deniz taşımacılığı, finansal hizmetler ve medya alanlarında bölgesel bir merkez haline getirmeyi amaçlamıştır. Ancak bu plan çok eleştirilmiş ve 1997 yılının ikinci çeyreğinde hükümet, öncelikle ülkenin imalat ve telekom alanlarında sahip olduğu çekiciliğinin artırılması konusunda yoğunlaşılacağını açıklamak durumunda kalmıştır. Tayvan hükümeti, geleneksel olarak çok uluslu yabancı şirketlerin Tayvan'daki doğrudan yatırımları üzerinde sıkı kontrol uygulamış ve ancak stratejik açıdan yararlı olan ve yüksek teknoloji transferi vaadeden şirketleri teşvik etmiştir. Bu korumacı eğilim, enerji gibi bazı sektörlerde sürmekle beraber, bazı telekom sektörlerine yabancı yatırımcıların girişi 1996 yılı ortalarından bu yana kolaylaştırılmıştır.

Tayvan'ı ekonomik liberalizasyonunu hızlandırması yönünde zorlayan önemli bir nedenlerden birisi, ülkenin Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) yapmış olduğu üyelik başvurusudur. DTÖ'ye üye olmak için gerekli koşulları karşılamak üzere bazı sektörlerde giriş serbestleştirilmiştir. 1994 yılından bu yana, yabancı portföy yatırımcıları için ülke piyasasına giriş çok kolaylaşmış ve 1997 yılının Mart ayında da emlak sektörü yabancılara açılmıştır. 1999'da yabancı yatırımcıların Tayvan'daki azami ortaklık payları oranı %50'ye çıkarılmış, DTÖ'ye girişten sonra bu sınırlamanın da kalkacağı belirtilmiştir. 2002 yılı Ocak ayında Tayvan'ın DTÖ üyeliğine kabul edilmesi neticesinde ekonominin dış rekabete açılması hızlandırılmıştır.

Aralık 1996'da gerçekleştirilen "Ulusal Kalkınma Konferansı" sonunda, özelleştirilmeye hız verilmesi ve 2002 yılına kadar devletin elinde bulunan önemli şirketlerin satılması kararlaştırılmıştır. Ancak patlak veren Asya Krizi'nin ardından, Merkez Bankası, Tayvan'ın mali liberalizasyon çalışmalarının yavaşlatılacağını açıklamıştır. Fakat 2008

Küresel Ekonomik Krizi'nin ardından yatırımları kaçırmamak adına tekrar liberalizasyona katkı sağlayacak önlemler alınmıştır. Tayvan hükümeti aldığı karar ile imalat sanayinin belirli sektörlerinde ve teknolojik hizmet endüstrilerinde yeni yatırımlara tanınan 5 yıllık vergi muafiyetinin kapsamını genişletme kararı almıştır. Öncesinde vergi muafiyeti yalnızca yatırımdan elde edilen gelir ile sınırlı iken, yeni düzenleme ile vergi muafiyetinin limiti toplam yatırım tutarı ile sınırlandırılmıştır. Söz konusu düzenleme, yatırımların teşvik edilmesi ve Tayvan ekonomisinin hızla iyileşmesini sağlamaya yönelik alınan bir dizi tedbirin parçası olarak tanımlanmıştır.

2008 yılında seçilen yeni hükümetin tıpkı eski hükümet gibi Çin'le ilişkileri geliştirme çabaları devam etmiştir. Ekonomik İşbirliği Çerçeve Anlaşması (Economic Cooperation Framework Agreement-ECFA) kapsamında yeni anlaşmalar yapıp hem Çin'le ilişkiler geliştirilmiş, hem de asıl amaç olan yeni Serbest Ticaret Anlaşmaları (FTA) konusunda Tayvan'ın avantajlı konuma gelmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Kısacası son yıllarda, tarifeler ve diğer ticaret engelleri keskin bir şekilde gücünü yitirmektedir. Devlet, finans sektörünün liberalleşmesine her geçen gün daha da fazla izin vermektedir. Dış ekonomik ilişkiler daha da fazla geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bankalarda yabancı yatırımlara izin verilmeye ve sermaye kontrolleri azaltılmaya başlanmıştır. Özelleştirmeler artmıştır, ancak devlet bu konuda gücün büyük çoğunluğunu elinde tutmaya devam etmektedir.

Ekonomik Performans

1949 yılından önce, özellikle şeker ve pirince dayalı tarım temelli bir ekonomiye sahip olan ülke, Kore Savaşı nedeniyle ABD'den gelen büyük miktardaki yardımlar ve yapılan arazi reformları sayesinde elde edilen tarımsal üretim fazlasını, sanayileşme amacıyla kullanmıştır.

Böylece 1952-1960 yılları arasında endüstriyel üretim yaklaşık % 240 yükselmiş ve sürdürülen ihracata yönelik sanayileşme programları başarı sağlamıştır. 1970'lerde ise devlet ağır sanayi ve kimyasallar üzerinde yoğunlaşınca ekonomik büyüme daha da büyük oranlarda petrol krizine rağmen devam etti. 1980'li yılların başında dünya piyasalarında rekabete imkan verecek şekilde ucuz, düşük katma değerli ve emek yoğun tüketim mallarının kitle üretiminde zorluklarla karşılaşıldığından, bunun üzerine başta elektrikli ürünler ve kimyasallar olmak üzere, sermaye ve teknoloji yoğun endüstrilerde üretime yönelme olmuştur.

1990'larda birçok emek-yoğun üretim yapan Tayvan firması, üretim merkezlerini ucuz işgücünün olduğu Çin'e kaydırmıştır. 1990 yılından bu yana, Çin'deki Tayvan kaynaklı yatırımların 100 milyar doları geçtiği düşünülmektedir. 2013 yılında ise Tayvan dışında yapılan yatırımların %70'nin Çin'e yapıldığı kaydedilmiştir.

3. TAYVAN'IN DIŞ TİCARETİ

Genel Durum

Doğal kaynakları görel olarak sınırlı olan Tayvan, hammadde ve ara mal ithal ederek nihai mal ihraç etme stratejisinde uzmanlaşmıştır. Bundan dolayı hem ithalatı hem de ihracatı büyük rakamlara ulaşmıştır. 2018 yılında ihracat 335,8 milyar \$, ithalat ise 286,4 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Birkaç yıl öncesine kadar Tayvan'ın dış ticaretinde ABD ve Japonya en önemli ülkeler olmakla birlikte son yıllarda Çin bu iki ülkeyi geçmeye başlamıştır. Bu üç ülkenin ekonomilerindeki gelişmeler doğrudan Tayvan'ın dış ticaretini etkilemektedir.

Tayvan'ın Dış Ticaret Göstergeleri (1000 \$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2015	279.969.446	228.489.273	503.458.719	51.480.173
2016	280.479.468	230.951.968	511.431.436	49.527.500
2017	317.664.787	259.624.866	577.289.653	58.039.921
2018	335.815.761	286.493.830	622.309.591	49.321.931

Tayvan'ın İhracatı

Çin, Tayvan'ın ihracattaki en büyük pazarıdır. 2018 yılında Çin'e ihracat yaklaşık 97 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Çin, Tayvan'ın özellikle elektronik ürünlerdeki ihracatında önemli bir rol üstlenmektedir. Tayvanlı ihracatçılar Çin'deki ucuz maliyetlerden faydalanmak için Çin'de ürettikleri ürünleri re-eksport yoluyla ABD, AB ülkeleri ve Japonya'ya satmaktadırlar. Ülkenin başlıca ihraç ürünleri arasında makine ve elektrik ürünleri, tekstil ve giyim ürünleri, plastik ve kauçuk, kimyasallar, hayvan ve hayvan ürünleri bulunmaktadır.

Tayvan'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018
8542	Elektronik entegre devreler	78.226.429	92.424.501	95.863.540
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	9.484.105	10.422.812	13.136.234
8473	Makine ve cihazlarda kullanıma uygun parçalar ve aksesuarlar	4.981.996	6.336.902	7.802.210
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	7.472.578	8.143.834	7.289.623

8523	Diskler, bantlar, katı hal geçici olmayan depolama aygıtları, "akıllı"	5.527.739	5.675.290	6.970.256
8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan	6.046.918	7.230.208	6.654.530
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar;	7.833.060	7.221.017	6.054.286
8517	Telefon setleri, dahil hücresel şebekeler veya diğer kablosuz	6.099.721	6.980.928	5.638.683
8534	Baskılı devreler	4.928.570	5.551.455	5.589.453
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik	4.165.885	4.830.098	5.571.700
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit	3.162.534	3.962.455	4.833.090

Tayvan'ın Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (\$ 1.000)

ÜLKELER	2016	2017	2018
ÇİN	73.912.265	89.093.893	96.745.705
HONG KONG	38.412.981	41.285.373	41.570.739
A.B.D.	33.583.997	37.046.244	39.741.559
JAPONYA	19.559.884	20.809.783	23.080.537
SİNGAPUR	16.167.154	17.648.633	17.345.916
GÜNEY KORE	12.794.264	14.753.402	15.975.069
VİETNAM	9.551.210	10.516.048	10.802.926
MALEZYA	7.846.507	10.382.446	10.606.731
FİLİPİNLER	8.660.524	9.607.841	8.938.101
ALMANYA	5.930.911	6.461.823	7.057.598

Tayvan'ın İthalatı

İhracat artışına karşılık pek çok ihraç ürününün ithal girdiler içermesi nedeniyle ithalatta da önemli bir büyüme olmuştur. Petrol ve maden cevherleri gibi hammaddelerin ithalatında düzenli bir artış eğilimi görülmektedir. Zira, yerli üretim artık ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Tayvan'da hasadın kötü olduğu yıllarda mısır, soya fasulyesi gibi temel gıdaların ithalatında da artışlar görülmektedir. Bu ihtiyacın görülmesinde tarımla uğraşan Tayvan nüfusunun üretimde katma değeri yüksek olan organik gıda ve çiçek gibi ürünlere yönelmesinin büyük etkisi vardır.

Tayvan'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018
8542	Elektronik entegre devreler	36,344,668	43,620,050	50,791,994
2709	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	12,899,936	16,902,103	23,372,625
8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb imalatında kullanılan	14,120,369	12,491,985	11,692,682
2710	Petroleum oils and oils obtained from bituminous minerals	8,021,808	8,989,692	10,073,941
2711	Petroleum gas and other gaseous hydrocarbons	5,672,614	6,983,513	8,965,573
2701	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	4,520,076	6,802,070	8,114,185
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer	4,435,956	4,995,823	5,565,402
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye	4,940,926	5,494,764	4,961,273
8411	Turbo Jetler, turbo pervaneleri ve diğer gaz türbinleri	2,671,317	3,532,763	3,862,076
9030	Osiloskoplar, spektrum analizörleri ve diğer alet ve ölçüm veya kontrol	2,918,469	2,983,839	3,584,024
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik	3,009,370	3,466,642	3,534,435

8473	Makine ve cihazlarda kullanıma uygun parçalar ve aksesuarlar (kapaklar,	1,924,216	2,938,974	3,292,428
-------------	---	-----------	-----------	-----------

2013 yılına kadar Tayvan'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği ülke Japonya iken 2014 yılından itibaren Çin ilk sıraya yükselmiştir. ABD Tayvan'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği üçüncü ülke iken Suudi Arabistan petrol ithalatına bağlı olarak dördüncü sırada yer almaktadır.

Tayvan'ın Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (\$ 1.000)

ÜLKELER	2016	2017	2018
ÇİN	44.004.529	50.108.679	53.776.599
JAPONYA	40.666.054	42.001.626	44.140.013
A.B.D.	28.797.004	30.524.243	35.010.853
GÜNEY KORE	14.657.574	16.916.509	19.525.220
ALMANYA	8.639.610	9.211.730	9.960.587
BAŞKA YERLERDE BELİRTİLMEMİŞ ALANLAR	6.914.440	8.020.898	9.839.455
AVUSTRALYA	6.092.795	8.231.654	9.631.891
MALEZYA	6.285.516	7.191.865	9.249.656
SUUDİ ARABİSTAN	5.806.431	6.876.033	8.643.062
SİNGAPUR	7.520.007	8.729.953	8.416.342
ENDONEZYA	4.327.690	4.905.561	5.506.463
KUVEYT	2.924.472	3.588.037	5.130.960
B.A.E.	2.519.832	3.875.782	4.646.604

4. TAYVAN – TÜRKİYE DIŞ TİCARET VERİLERİ

1995 yılına kadar göreceli olarak dengeli bir biçimde ilerleyen Türkiye ile Tayvan arasındaki dış ticaret rakamları, 1995 sonrasında Türkiye aleyhine bir seyir izlemeye başlamıştır. Türkiye ile Tayvan arasındaki ticari ilişkiler, 1996 yılından bu yana ticaret hacmi açısından değerlendirildiğinde, zaman zaman inişler ve çıkışlar gösterse de genel olarak düzenli sayılabilecek bir gelişme göstermektedir. İlk kez 1 milyar \$'lık ticaret hacmi 2004 yılında aşılmıştır. İkili ticaret 2018 yılında yaklaşık 2 milyar dolar Amerikan dolarına yükselmiştir. İkili ticari ilişkilerdeki özellikle ticaret hacmi yönündeki memnuniyet verici gelişmeye rağmen, Tayvan ile ticaretle Türkiye'nin karşılaştığı açık, yıllar itibariyle artış göstermektedir. İkili ticaretle, 2018 yılı itibariyle Türkiye aleyhine gerçekleşen dış ticaret açığı 1,3 milyar dolardır. Bu açık önceki seneye göre %23 azalış ile Türkiye için bir gelişme olarak görülmektedir.

Türkiye'nin Tayvan ile Dış Ticareti (\$ 1.000)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	138.694	1.597.302	1.735.996	-1.458.608
2017	204.462	1.986.583	2.191.045	-1.782.121
2018	269.068	1.635.417	1.904.485	-1.366.349

İHRACAT

Türkiye'nin Tayvan'a ihracatının yapısı incelendiğinde diğer Doğu Asya ülkeleriyle benzerlikler dikkati çekmektedir. Tayvan ekonomisinin ihtiyaç duyduğu hammaddeler ve kimyasallar ağırlıklı bir yapının olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, mermer ve doğal taş, demir, bakır ve krom cevherleri ve diğer kimyasallar Türkiye'nin Tayvan'a temel ihracat ürünlerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, oto yedek parçaları, bazı elektrikli cihazlar, çeşitli makineler (yıkama makinesi, iş makinesi vb.), deri, yün, yumuşakçalar, makarna, meyve ve bitki parçaları konserve, boru ve hortumlar, lastik, tütün ve mamulleri gibi bazı ürün gruplarının ihracatında da gelişmeler gözlemlenmektedir.

Türkiye'nin Tayvan'a İhracatında Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu	5.483	58.518	100.752
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamul ürünler	0	0	24.801
4410	Yonga Pano vb. levhalar	7.968	15.049	19.287

5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale	12.597	16.146	17.305
2528	tabii boratlar ve bunların konsantreleri	17.579	13.923	13.913
2515	Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	10.282	8.877	9.737
1108	nişastalar; inulin	970	1.638	6.421
9999	Başka yerde belirtilmeyen imtia	6.019	3.643	4.631
2836	Karbonatlar; perokso karbonatlar "perkarbonatlar"; amonyum içeren ticari amonyum	13	834	4.101
804	Hurmalar, incir, ananas, avokado, guava, mango ve mangosten (taze veya kurutulmuş)	2.315	2.313	3.387
7213	Demir veya alaşımsız çelik çubuklar ve çubuklar, sıcak haddelenmiş, düzensiz sargılı	0	0	3.261
1902	Makarna: pişmiş ve ya pişmemiş, et veya başka bir malzeme ile doldurulmuş ya da sade	2.925	2.869	2.883
1905	ekmek, hamur işleri, kekler, bisküviler ve diğer fırıncılık malları; Kakao olsun ya da	526	925	1.663
7205	Pik demir, demir ve manganez alaşımı, demir veya çelik granülleri ve tozları (granüller	873	1.038	1.645
2008	Meyveler, kuruyemişler ve bitkilerin yenilebilir kısımları (hazırlanmış veya konserve	1.831	1.046	1.489

İTHALAT

Tayvan'dan gerçekleştirilen ithalatın yapısı incelendiğinde, geniş bir ürün çeşitliliği ile karşılaşılmaktadır. İthalatın önemli bir bölümünü yatırım ve ara malları, geri kalanını ise tüketim malları oluşturmaktadır. 2018 yılı verilerine göre Türkiye'nin Tayvan'dan ithalatında öne çıkan kalemler, elektronik devreler, elektrik transformatörleri, metal işlemeyle ilgili tezgahlar, otomatik bilgi işlem makineleri ve aksamı, telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar, elektrikli ses/görüntülü işaret cihazlar, elektrik konvertisörleri, kauçuk, pamuk, petrol yağları, televizyon alıcıları, fotoğraf filmleri, lifler ve oto yedek ürünleridir.

Türkiye'nin Tayvan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (\$ 1.000)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018
8542	Elektronik entegre devreler	152.355	217.962	160.306
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo	35.46	211.732	101.508
8457	İşleme merkezleri, birim inşaat makineleri "tek istasyon" ve çok istasyonlu transfer	91.798	91.734	94.279
8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus	44.593	136.353	68.304
3906	birincil formda Akrilik polimerler	15.845	46.427	61.684
4002	Sentetik kauçuk veya sıvı yağlardan türetilen taklit kauçuk (ilk şekillerde veya levha,	54.271	69.633	58.557
7219	Yassı haddelenmiş paslanmaz çelik ürünler, genişliği > = 600 mm, sıcak haddelenmiş veya	48.021	59.199	55.826
5402	Sentetik filament ipliği, <67 decitex sentetik monofilamentleri (dikiş ipliği hariç).	31.843	41.522	49.892
8458	Metal sökmek için torna merkezleri dahil torna tezgahları	50.36	49.043	48.024
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer	65.923	49.37	39.763
8477	Kauçuk veya plastik işlemek veya bu malzemelerden ürün üretmek için kullanılan	28.766	25.866	35.418
7318	Vidalar, civatalar, somunlar, otobüs vidaları, vida kancaları, perçinler, parmaklıklar,	66.143	54.284	35.398

7220	Yassı haddelenmiş paslanmaz çelik ürünler, <600 mm genişliğinde, sıcak haddelenmiş	21.38	26.115	32.172
3903	Birincil formda Stiren polimerleri	35.445	39.16	31.285
8471	Otomatik veri işleme makineleri ve birimleri; manyetik veya optik okuyucular, makineler.	31.012	33.219	29.607

5. TAYVAN'IN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 8. Türkiye'nin Tayvan'a Yaş Meyve Sebze İhracatı

	2017		2018		DEĞİŞİM		2018
ÜRÜN GRUBU	KG MİKTAR	FOB USD	KG MİKTAR	FOB USD	KG MİKTAR	FOB USD	PAYI
HURMA-TAZE VEYA KURUTULMUŞ	1.448	11.922	4.622	34.959	219%	193%	91%
SIYAH ÇAY - FERMENTE / KISMEN FERMENTE EDİLMİŞ. HAZIR AMBALAJLI =< 3KG.	501	10.285	228	1.995	-55%	-81%	5%
DİĞER YEŞİL ÇAYLAR - FERMENTE EDİLMEMİŞ		0	316	1.088	100%	100%	3%
DİĞERLERİ		0	50	267	100%	100%	1%
SIYAH ÇAY - DİĞER. FERMENTE / KISMEN FERMENTE EDİLMİŞ	12	117	4	144	-69%	24%	0,4%
TOPLAM	1.961	22.324	5.219	38.453	166%	72%	100%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (UİB)

2017 yılında Türkiye Yaş Meyve Sebze Sektörünün Tayvan'a ihracatı 22,3 bin dolar, 2018 yılında değer bazında % + 72 artışla 38,4 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. Tayvan, Türkiye Yaş Meyve Sebze Sektörünün ihracat yaptığı ülkeler arasında 96. sırada yer almaktadır. UYMSİB'nin son 3 yılda Tayvan'a ihracatı bulunmamaktadır.

Tayvan'ın Ürün Grubu Bazında Başlıca Yaş Meyve Sebze İthalatı (1000 USD)

		2016	2017	2018
GTİP	ÜRÜN AÇIKLAMASI	1000 USD	1000 USD	1000 USD
	GENEL TOPLAM	1.042.913	1.058.919	962.375
80810	Taze Elmalar	274.745	270.434	245.209
81050	Taze Kivi	133.799	124.776	117.065
80929	Taze Kiraz	87.377	109.915	102.993
80610	Taze Üzümler	71.200	71.328	69.828
80930	Taze Şeftaliler (nektarın dahil)	49.360	49.538	45.885
80212	Kabuksuz Badem (Taze/Kurutulmuş)	36.538	32.947	28.365
80830	Taze Armut	18.532	23.651	24.751
80232	Kabuksuz Ceviz	24.624	25.461	23.145
80132	Kabuksuz Kaju Cevizi	17.106	16.768	23.137
70490	Diğerleri - (Beyaz lahana ve kırmızı lahana)	29.404	23.338	20.671
70310	Soğanlar ve şalotlar (Taze veya Kuru)	32.666	28.526	20.361
70410	Karnabaharlar ve başlı brokoli	18.740	17.389	19.291
80251	Kabuklu Antepfıstığı	11.134	11.994	16.372
70190	Patates - Taze / Soğutulmuş. Nişasta imalinde kullanılan	17.402	15.391	14.927
80262	Kabuksuz Avustralya Fındığı	10.588	12.041	13.859
80510	Portakal (Taze veya Kurutulmuş)	18.935	19.902	12.695
70511	Baş Marul	10.889	11.459	12.568
81040	Yaban mersini ve yaban mersinin diğer kültür cinsleri	12.145	14.186	12.320
81060	Durian	13.206	14.542	12.293
70690	Diğerleri (Kök kerevizi, bayır turbu, diğerleri)	14.464	13.267	12.078
70320	Sarımsaklar (Taze veya Kuru)	32.220	41.880	11.944
70999	Diğerleri (salatalık sebzeler marul.hindiba hariç)	8.826	8.764	10.096
80940	Erik ve çakal eriği	9.472	8.821	9.838
70519	Taze /Dondurulmuş Marul (Baş Marul hariç)	9.806	9.683	9.043
80290	Diğerleri (Çam Fıstığı, Pikan Cevizi)	8.761	9.310	8.009
81010	Taze Çilekler	5.268	8.546	7.431
70920	Kuşkonmazlar (taze/dondurulmuş)	6.792	7.164	7.307
80440	Taze veya Kurutulmuş Avokado	2.412	3.879	4.866
80241	Kabuklu Kestane	6.249	5.476	4.615

80420	İncir (Taze/Kurutulmuş)	2.507	2.217	4.311
80719	Taze Kavun	2.979	3.330	3.620
70940	Yaprak Kerevizleri	4.644	3.705	3.618
70810	Bezelye (Kabuklu veya Kabuksuz)	3.872	3.420	3.160
81090	Taze hint hurması, kaju fıstığı, liçi, sapodilla eriği, çarkıfelek meyvesi, ...	3.355	3.349	2.723
80540	Greyfurt (pomelolar dahil)	2.048	3.212	2.522
80521	Taze/Kurutulmuş Mandarinler (Tanjerin ve Satsumalar dahil)	0	3.469	2.183
70959	Diğerleri (Cücekız mantarı, kuzu mantarları, yer mantaları)	3.154	2.776	2.170
80430	Ananas (taze/kurutulmuş)	2.987	2.556	1.865
70993	Balkabağı, kabak, su kabağı	2.118	1.514	1.586
70960	Biberler- Capsicum veya Pimenta cinsi meyveler	2.314	1.646	1.533
80550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	1.134	1.602	1.408
80222	Kabuksuz Fındık	2.024	1.287	1.292
80112	İç Kabuklu Hindistan Cevizi	634	1.222	1.082
80211	Kabuklu Badem	765	1.441	1.058
80410	Hurma	490	688	724
70200	Domates (taze veya dondurulmuş)	1.002	947	702
81020	Ahududu, böğürtlen, dut, loganberiler	1.193	1.446	675
80590	Ağaç Kavunları (Citronlar), Kumkatlar, Bergamotlar Ve Diğer Turunçgiller; Taze Veya Kurutulmuş	308	447	612
70420	Brüksel lahanası	32	71	600
70610	Havuçlar ve şalgamlar	3.293	1.249	591
80711	Taze Karpuz	1.657	1.593	588
80242	Kabuksuz Kestane	684	877	558
80231	Kabuklu Ceviz	493	481	475
80529	Diğerleri	0	307	362
80252	Kabuksuz Antepfıstığı	362	413	344
80122	Kabuksuz Brezilya Cevizi	98	165	266
80280	Arek Cevizi	41	1.757	249
81070	Persimmon (Trabzon hurması)	176	207	120
70970	İspanak,Yeni Zelanda ıspanağı ve bahçe ıspanağı	126	94	93
70390	Pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler	54	84	66

80111	Kurutulmuş Hindistan Cevizi	17	41	51
80910	Taze Kayısı	54	4	40
70110	Patates Tohumluk	0	16	39
70521	Başlı Hindiba	3	8	38
70951	Agaricus cinsi mantarlar	861	606	38
70890	Diğer baklagiller (Kabuklu veya Kabuksuz)	31	19	18
70991	Enginarlar Taze/Dondurulmuş	10	5	8
80261	Kabuklu Avustralya Fındığı	0	2	8
80450	Guava armudu, mango ve mangost	9	123	6
70529	Diğer Hindiba	17	7	5
80522	Klemantin (Taze veya Kurutulmuş)	0	0	3
80221	Kabuklu Fındık	0	0	2
80390	Muz (Plantain Hariç); Taze Veya Kurutulmuş	10	3	1
70700	Hıyarlar ve Kornişonlar (taze veya dondurulmuş)	0	0	0
70820	Fasulye (Kabuklu veya Kabuksuz)	0	0	0
70930	Patlıcanlar	0	0	0
70952	Fresh or chilled truffles	0	0	0
70990	Fresh or chilled vegetables (excluding potatoes, tomatoes, vegetables of the Allium spp., cabbages ...)	0	0	0
80119	Diğer Hindistan Cevizi	3	8	0
80121	Kabuklu Brezilya Cevizi	0	0	0
80131	Kabuklu Kaju Cevizi	0	0	0
80300	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş):	0	0	0
80310	Muz (Taze veya Kurutulmuş)	0	1	0
80520	Fresh or dried mandarins incl. tangerines and satsumas, clementines, wilkings and similar citrus ...	4.694	128	0

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre, Tayvan'ın 6'lı GTİP bazında Toplam Yaş Meyve Sebze ithalatı 2016 yılında 1,04 milyar dolar, 2017 yılında 1,05 milyar dolar ve 2018 yılında 962 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Not: Ülkeler FOB Değer sıralamasına göre büyükten küçüğe sıralanmıştır.

Tablo 11. Tayvan'ın Ülke Bazında Başlıca Yaş Meyve Sebze İthalatı (1000 USD)

	2016	2017	2018
ÜLKELER	1000 USD	1000 USD	1000 USD
Dünya	1.042.913	1.058.919	962.375
Amerika Birleşik Devletleri	369.001	392.230	355.389
Yeni Zelanda	195.215	174.440	165.955
Şili	107.995	125.031	123.595
Japonya	94.036	86.098	92.081
Vietnam	35.334	30.662	32.595
Kore Cumhuriyeti	30.991	34.237	31.760
Çin	33.009	29.315	28.891
Tayland	26.131	31.423	26.492
Avustralya	26.333	22.843	20.006
Güney Afrika	19.888	18.991	16.283
İtalya	10.432	14.753	10.261
İran, İslam Cumhuriyeti	11.868	9.481	9.473
Arjantin	3.935	17.427	8.363
Endonezya	10.417	5.200	7.724
Peru	7.145	8.132	7.083
Türkiye	4.046	3.079	5.113
Hindistan	2.944	7.491	3.299
İspanya	29.624	20.820	3.064
Fransa	6.042	6.846	2.828
Kanada	8.253	6.074	2.822
Filipinler	3.196	2.691	1.937
Malezya	3.582	3.612	1.634
Honduras	0	0	872
Mısır	175	3.947	740
Kamboçya	0	0	688
Meksika	503	570	570
Hollanda	113	694	498
Brezilya	0	235	460
Guatemala	836	506	399

Eswatini	55	146	314
Myanmar	325	343	277
Mozambik	0	0	147
Almanya	157	91	136
Azerbeycan	0	45	121
Birleşik Arap Emirlikleri	49	64	94
Bolivya, Çokuluslu Devlet	98	0	92
Alan Nes	204	198	70
Lao Demokratik Halk Cumhuriyeti	0	0	55
Rusya Federasyonu	1	70	37
Sri Lanka	0	10	31
Yunanistan	0	4	26
İsviçre	40	27	24
Belçika	1	9	18
Tunus	22	6	18
Bangladeş	0	0	13
Cezayir	0	8	11
Belarus	4	5	6
Bosna Hersek	1	0	2
Fas	2	2	2
Bulgaristan	0	0	1
Uganda	1	0	1
Karadağ	1	0	0
Hırvatistan	0	1	0
İsrail	16	0	0
Kenya	279	775	0
Malawi	540	277	0
Portekiz	7	2	0
Romanya	1	1	0
Suudi Arabistan	10	2	0
Birleşik Krallık	0	2	0
Burkina Faso	41	0	0

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre Tayvan'ın 2018 yılında başlıca Yaş Meyve Sebze ithalatı yaptığı ülkeler; Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda, Şili, Japonya ve Vietnam'dır. Türkiye, Hong Kong'un yaş meyve sebze ithalatı yaptığı ülkeler arasında 16. sırada yer almaktadır.

Karşılıklı Yatırımlar

Tayvan ile Türkiye arasındaki karşılıklı yatırım yok denecek kadar azdır. Türkiye'de toplam 18 Tayvan kökenli firma yatırım yapmış durumdadır. Tayvan'da ise kayıtlı herhangi bir Türk yatırımı yoktur. Sadece firmaların bu ülkeden yaptıkları ithalatın yönlendirildiği temsilcilik ofisleri bulunmaktadır.

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Türkiye Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyetini, Çin'in tek temsilcisi olarak tanımaktadır. Bu nedenle Türkiye ile Tayvan arasında herhangi bir diplomatik ilişki olmadığından Tayvan ile Türkiye arasında bir anlaşma veya protokol de bulunmamaktadır. Bu nedenle iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler devlet desteği olmadan doğal seyrinde sürdürülmektedir. Bununla birlikte, iki ülke arasında resmi bir ilişki olmaması, ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilere girmeye engel teşkil etmemiştir. İki ülke özel sektör kuruluşları arasındaki ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla, Ankara'da bir "Taipei Kültür Ofisi" ve Taipei'de bir "Türk Ticaret Ofisi" faaliyet göstermektedir. Bu ofisin amacı, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinin yanı sıra, Tayvan'ın döviz fonlarının Türkiye'de ortak yatırımlara dönüştürülmesine yardımcı olmaktır.

İşbirliği Olanakları ve Fırsatlar

90'lı yıllardan bu yana, düşük maliyetlerden dolayı Tayvan'ın Çin'e olan yatırımları artmıştır. Türkiye ile de bu kapsamda ilgilenilmiş ancak geçen zaman içinde iki ülke arasında resmi ilişki kurma zorlukları, bunun neticesinde yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması gibi girişimleri teminat altına alan anlaşmaların imzalanamaması gibi nedenlerden ötürü Tayvan'ın Türkiye'deki yatırımları istenen düzeyde gerçekleşmemiştir. Bu nedenle ikili ilişkilerin en önemli gündem maddesini Tayvan yatırımlarının Türkiye'ye çekilmesi oluşturmaktadır.

Bunun yanı sıra, turizm iki ülke arasında potansiyel vaat eden sektörlerden biridir. Tayvan yurtdışına yılda yaklaşık 8 milyon turist göndermektedir. Yurtdışına çıkışta turist başına ortalama harcama miktarı açısından üst sıralarda bulunan Tayvanlı turistlerin harcama potansiyellerinin yaklaşık 25 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir.

2014 yılında Tayvan'da kişi başına düşen milli gelir satın alma gücü paritesine göre 45.853 ABD \$ olmuştur. Halkın zenginleşmesi ve refah artışı nedeniyle iç talepte de büyük artışlar olmuştur. Neticede ülke tüketim malı ihracatında cazip bir pazar haline gelmiştir. Bu kapsamda Türkiye'den Tayvan'a gıda ürünleri ihracatı fırsatlar sunmakta ve incelenmesi gereken bir potansiyel oluşturmaktadır. Tayvan'da giderek yaşanan nüfus beraberinde sağlık kaygılarını ön plana çıkarmıştır. Bu yüzden insanlar yaşları

ilerledikçe beslenmelerinde düşük kalorili ve az yağlı gıdaları tercih etmeye başlamışlardır. 2013 yılı itibariyle 65 yaş üstü insanların tüm nüfusa oranı % 11 olurken, 2026 yılında da bu oranın % 20,6'ya yükseleceği düşünüldüğünde bu talebin gelecekte de artacağı beklenmektedir. Düşük kalorili ürünlerde öne çıkan ve en çok tercih edilen ürünler az yağlı süt ve süt ürünleri, şekersiz sakızlar, paketlenmiş az yağlı gıdalar ve düşük meyve/sebze oranı içeren karışık meyve/sebze sularıdır. % 100 meyve nektarı içeren meyve suları Tayvan halkının damak tadına uymadığı için, diğerlerinden daha sağlıklı olmalarına, rağmen talep görmemektedirler. Ayrıca Türkiye'den Tayvan'a inşaat malzemeleri ihracatı da incelenmesi gereken bir potansiyel oluşturmaktadır.

TAYVAN'A TARIM VE GIDA ÜRÜNLERİ İHRACAT POTANSİYELİ DEĞERLENDİRME TABLOSU

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Tayvan'ın Toplam İthalatı 2017 (milyon dolar)	Türkiye'nin Tayvan'a İhracatı 2017 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2017 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Tayvan'ın Payı 2017 (%)	Türkiye'nin Tayvan'a İhracatındaki Değişim 2016-2017 (%)	Tayvan'ın Toplam İthalatındaki Değişim 2016-2017 (%)	Tayvan'ın İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Tayvan'ın Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları, (%)
Su Ürünleri	0307	Yumuşakçalar	173	1,0	21,8	1,4	-34,3	4,0	Çin(34,1) Endonezya (18,5) Japonya(16,1) Şili(6,7) Filipinler(5,4)	MFN: % 0-50
Sert Kabuklu Meyveler	0802	Kabuklu Meyveler	103,5	0,3	1295,6	0,6	-45,1	1,0	ABD(63,9) Çin(12,5) İran(8,6) Avustralya(7) G. Afrika(2,3)	MFN: % 2,5-20
Zeytinyağı	1509	Zeytinyağı	43,9	0,2	200,4	0,5	10,8	31,0	İtalya(55,3) İspanya(31,3) Yunanistan(7,8) ABD(2,3) Avustralya(0,9)	MFN: % 0
Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1704	Kakao İçermeyen Şeker Mamulleri	43,3	1,2	456,6	0,4	-10,0	-7,0	Japonya(32,3) Malezya(9,4) Almanya (7,8) Vietnam(7,7) ABD(6,6)	MFN: %20-27,5
Makarna	1902	Makarna	50,4	2,9	490,7	0,5	-1,9	9,0	G. Kore(35,1) Japonya(16,6) İtalya(11,9) Endonezya (8,8) Vietnam(6,3)	MFN: %20-24

Kaynak: Trade Map

6. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Vergi Oranları

Tayvan'da yabancı şirketleri etkileyebilecek 2 tür gelir vergisi vardır. Bunlardan birincisi, kar amacı taşıyan işletmelerin yıllık net karı üzerinden alınan gelir vergisidir (kurumlar vergisi). Bu verginin azami oranı %25'tir. İkincisi ise, Tayvan'da bulunan gerçek kişilerin kazançları üzerinden alınan kişisel gelir vergisidir. Buna göre, bir vergi yılı içinde Tayvan'da 183 günden daha az bir süre bulunanlar, yerleşik sayılmayıp %25 ile %35 arasında değişen bir oranda vergilendirilmektedir. Ülkede 183 gün veya daha uzun sürelerle bulunanlar ise, yerleşik sayılmakta ve %6'dan en fazla %40'a kadar değişen oranlarda vergiye tabi olmaktadır.

Belirli yerli ürünler ve ithal malları, ad valorem olarak %8 ile %60 arasında değişen ticari mal vergisine tabidir. Yakın zamanda, çimento, petrol ve doğal gaz ürünleri üzerine spesifik tabanlı vergi oranları konulmasına karar verilmiştir. KDV oranı ise, satış miktarının %5'i oranındadır.

Gümrük Tarifeleri ve Değerleri

Tayvan, 1 Ocak 2002 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) girmiştir. Tayvan, ithalata konu olan malları, "kontrole tabi" ve "izin verilebilir" kalemler olarak sınıflandırmaktadır. Ekonomideki genel liberalizasyon sürecine bağlı olarak, hükümet, ithalat üzerindeki kısıtlamaları gevşetmiş ve ithalatı yasaklanmış veya kontrole tabi olan mal sayısını azaltmıştır. Aynı zamanda, serbestçe ithal edilebilen mal sayısı arttırılmıştır. Bazı ithal yasağı olan malların da gümrük tarifeleri belirlenerek ithalatı serbest bırakılmıştır.

İthalat ürünlerinin gümrük değerlemesi DTÖ normlarına uygun hale getirilmektedir. Tayvanlı yetkili makamlar bu konuda çalışmalar yapmaktadırlar. İthal edilen malların gümrük vergisi, malların türüne göre ad valorem veya spesifik olarak belirlenmektedir. Eğer herhangi bir nedenle kesin değerler belirlenemiyorsa, ithalatın yapıldığı limandaki toptan piyasa fiyatları kullanılır. Ülkeye deniz yoluyla ithal edilen malların bildirilen değeri üzerinden %0,3 oranında "Liman İnşa Ücreti" alınmakta iken 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren bu kaldırılmış ve yerine "Liman Hizmetleri Ücreti" adında yeni bir sistem uygulamaya konmuştur (Liman Hizmetleri Ücreti sağlanan hizmetin bedelinin karşılanması prensibine göre toplanmaktadır; Liman İnşa Ücreti ithal edilen malın değeri üzerinden alınmakta idi.). Mallar ülkeye deniz yoluyla girmiyorsa, bu ücret ödenmez. Ayrıca %5 KDV ödemek gerekir.

Tayvan, genellikle KDV'yi ithalat belgesi üzerindeki fatura fiyatı üzerinden uygulamaktadır. Fakat gümrük görevlileri eğer faturadaki değeri çok düşük bulurlarsa, aynı veya benzer ürünün yakın zamanlardaki Tayvan'a girişindeki değişim değerini baz alabilirler. Eğer ithal edilen ürün, 7 ticari mal kategorisinden birine giriyorsa, ad valorem olarak %2 ile %60 arasında değişen bir ürün vergisi ödemek gerekmektedir. Bu vergi ithal edilen malın CIF değeri ve gümrük vergisi ödenmiş değeri üzerinden

uygulanır. 7 ürün kategorisi içinde lastik tekerlekler, çimento, içecekler, petrol ve doğal gaz, elektrik aletleri, düz camlar ve otomotiv ürünleri vardır. Bazı malların ürün vergileri şöyledir: Binek otomobilleri %25-60, motosikletler %17, kamyonlar, otobüsler ve diğer araçlar %15, tekerlekler %10-15, alkolsüz içecekler %8-15, renkli televizyonlar %13, video ve audio gereçleri %10-13, buzdolapları %13, diğer aletler %10-20, ayna camı %10.

Tarife Dışı Engeller

Armonize Sisteme dayanan cari Tayvan tarife sistemi içinde 10626 çeşit resmi ithalat ürün kategorisinden yaklaşık %95'i için hiçbir izin gerektirmemektedir. Yaklaşık 550 ürün kategorisi için Taipei Dış Ticaret Kurulu'ndan (Taipei's Board of Foreign Trade) ithalat izni almak gerekir. İçlerinde mühimmat ve bazı tarım ürünlerinin bulunduğu 60 civarında çeşit ürün kategorisinin ithalatı sınırlanmıştır. Bu ürünler ancak özel durumlarda ithal edilebilir; dolayısıyla etkili bir şekilde yasaklanmıştır.

Lisans gerektiren bazı ürünler için ithalatçının önceden belli kurumlardan izin alması gerekebilir. Mesela tıbbi gereçler için Tayvan Sağlık Dairesi (Department of Health), bazı gübreler için Dış Ticaret Kurulu (Board of Foreign Trade) ya da Tarım ve Ormancılık Bölge Dairesi (Provincial Department of Agriculture and Forestry) ve hurda ve atık bakır, alüminyum, kurşun ve çinko için Çevre Koruma Dairesi'nden (Department of Environmental Protection) izin almak gerekir. Bu ilave onay ve belge talepleri ithalattaki idari sıkıntılara ek olarak ilgili yerel otoritelerle uygun bağlantıları olmayan küçük ihracatçılar için fiili olarak bir ticaret engeli oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, ülkeye ithalatı yasaklanmış maddeler vardır. Uyuşturucu maddeler, silah ve cephanenin ülkeye sokulması yasaktır. Pirinç, şeker, sakatat ve süt ürünleri dahil olmak üzere çok sayıda önemli tarım ürünlerinin ülkeye sokulması yasak iken Tayvan'ın DTÖ'ye girmesi neticesinde bu ürünler için gümrük tarifeleri belirlenmiş ve yasak ortadan kalkmıştır. 150cc'den yüksek motor kapasiteli motosikletlerin ülkeye ithalatındaki sınırlamalar da yumuşatılmıştır.

Genelde tarım ürünlerindeki tarifeler sanayi ürünlerine göre yüksek olma eğilimindedir. Çiftçilik ve gıda sektörü, tarım ürünlerindeki tarife indirimlerinin tersine katıdır. Bununla beraber Tayvan, Dünya Ticaret Örgütü'ne girişten önce yapması gereken tarife indirimlerini 1998 yılında yapmaya başlamıştır. 2002 yılında DTÖ'ye giren Tayvan kademeli olarak tarifelerini DTÖ normlarına indirmeye devam etmektedir. DTÖ'ye girdikten sonra Tayvan ithali yasak olan tavuk eti, süt, yer fıstığı, küçük kırmızı fasulye, tavuk sakatatı, sarımsak soğanı, bazı meyve ve sebzeler, pirinç ve pirinç ürünleri gibi ürünler için tarife oranları belirlemiştir.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Tayvan Ekonomi Bakanlığı'na bağlı "Ulusal Standartlar Ölçme ve Muayene Bürosu" (National Bureau of Standards, Metrology and Inspection, BSMI) ithal ürünlerde bulunması gereken standartları belirlemiş ve "Çin Ulusal Standartları" (Chinese National Standards, CNS) adı altında yayınlamıştır. Çin ulusal standartları, ISO ve IEC (International Electrotechnical Commission) gibi uluslararası standartlara uygunluk

gösterir. Ticari Mal Muayene ve Karantina Bürosu (The Bureau of Commodity Inspection and Quarantine, BCIQ), Tayvan kanunlarına göre gerekli incelemeleri yapmaya yetkili olan kurumdur. Malların muayene edilme yöntemleri genellikle uluslararası standartlara uygun olmakla birlikte, sanayi mallarının etkinlik ve kapasitelerinin belirlenmesi amacıyla, gümrükten geçiş izni alınmadan önce teste tabi tutulmaları gereklidir. Bu kontrol prosedürlerinin yavaş ve etkinlikten uzak olması sebebiyle, gümrüklerde gecikmeler yaşanmaktadır. En yaygın görülen kısıtlayıcı standart ve test gereklilikleri, tarım ürünlerindedir. Tayvan'ın, uluslararası uygulamalarla uyumlu bir "kabul edilebilir pestisit düzeyi" standardı olmaması, zaman zaman bu ürünlerin ticaretine engel teşkil etmektedir. İlaç, tıbbi aletler ve kozmetik ürünlerinin ithalat kayıt prosedürleri de karışık ve zaman alıcıdır.

7. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Tayvan'ın, geçtiğimiz yıllarda fikri ve sınai mülkiyet haklarını korumak ve bu hakların ihlali halinde çeşitli yaptırımlar uygulamak üzere atmış olduğu adımlar önemlidir. 1992 yılından bu yana, telif hakkı, patent ve marka kanunları yenilenmiştir. Ancak Tayvan, Bern veya Paris Konvansiyonu gibi herhangi birçok taraflı fikri mülkiyet konvansiyonuna üye değildir. Tayvan'ın DTÖ'ye giriş anlaşması DTÖ'nün Fikri Mülkiyet Haklarının Ticari Görünümü Anlaşması'na uymaktadır. Bilgisayar yazılımı için koruma süresi edebi eserlere sağlanan süreye eşitlenmiştir. Ocak 1994'ten önce yayımlanan ve hala yürürlükte olan patentler şimdi, buluş patentlerinde kayda girişten itibaren 20 yıl, yeni tasarım patentlerinde kayda girişten itibaren 12 yıl koruma altındadır. Resmi görevliler taklitçiliğe karşı savaşın güçlendiğini ve sınır güvenliğinin artırıldığını belirtmektedir.

Dağıtım Kanalları

Çoğu yabancı firma Tayvan pazarına acentalar aracılığıyla girmektedir. Tayvan'da bir acenta ya da dağıtımçı bulmak için çeşitli yollar vardır. Taipei İthalatçı ve İhracatçılar Birliği yaklaşık 10000 üyeye sahiptir ve yabancı ihracatçılara üyeleri arasından acenta bulmak için yeterli olanakları vardır. Ayrıca birçok Sanayi Birliği üyelerinin listesini yayınlarlar. TAITRA (Tayvan Dış Ticaret Kurumu) da Tayvan firmaları hakkında sağlıklı bilgiler verebilir. İstanbul'da da TAITRA'nın bir ofisi vardır.

TAITRA (Tayvan Dış Ticareti Geliştirme Konseyi)

Taiwan External Trade Development Council

3-8F, 333 Keelung Road, Sec. 1, Taipei, ROC

Tel: 886-2-27255200 , Fax: 886-2-27576653

Website:www.taitra.org.tw

TAITRA İstanbul Ofisi

Taiwan Trade Center

Eski Büyükdere Caddesi, Ayazağa Yolu, GİZ 2000 Plaza, K:8 Maslak/İstanbul

Tel: 212-290 60 42-43 , Fax: 212-290 60 44

E-Mail: istanbul@taitra.org.tw

Ürün markası fiyat politikası belirlemede önemli bir faktördür. Genellikle uluslararası markaların dağıtım düzeyindeki fiyat marjları yerel ya da bölgesel markalara göre daha

düşüktür. Dağıtımçı fiyat marjı, kimin pazar fazlası sorumluluğunu üstleneceğine göre, ortalama %10 ile %30 arasında değişmektedir. Bunun yanında büyük miktarda alışlarda fiyat kırmalar ve iskontolar sıklıkla görülür.

Tayvan'ın tüketim malları piyasasında en yaygın görülen dağıtım biçimi, malların satıcılardan dağıtımçı ve perakendecilere, oradan da tüketicilere ulaştırılmasıdır. Yabancı firmalar, özellikle de küçük ve orta ölçekli şirketler, mallarını bu dağıtımçılara satmak için, genellikle aracılardan faydalanırlar. Bununla birlikte, giyim eşyası gibi bazı tüketim mallarında, dağıtım kanalları daha karmaşıktır.

Perakende dağıtım kanalları içinde, büyük mağazalar, hipermarketler, halk satış mağazaları ve süpermarketler gibi modern perakende mağaza türleri gittikçe artan bir önem kazanırken diğer geleneksel perakende satış mağazaları, tüketici kalıpları değiştikçe önemini yitirmeye başlamıştır.

Geçmiş yıllarda, yeni outletlerin açılmasıyla, modern perakende satış zincirleri hızla genişlemiştir. Halk satış merkezleri ve hipermarketler, modern yöntemlere öncülük etmiş ve perakende arz kanalları üzerinde artan etkiye sahip olmuşlardır. Piyasa liderlerinin her bir perakende satış kanalına girmesi ile satışlar yoğunlaşacak, bu durum da, pazarlık gücünü yükseltecek ve piyasaya yeni ürün girişini artıracaktır.

Tayvan'ın perakende satış kurumları, geleneksel ve modern perakendeciler olmak üzere genellikle iki ana kategoridedir. Modern perakende satış kanalları, esas olarak büyük mağazalar, hipermarketler, halk satış mağazaları ve süpermarketlerden oluşurken, geleneksel perakende satış kanalları, sadece askeri görevlilere ve hükümet çalışanlarına satış yapan "mom-and-pop stores" ve "PX's" denilen mağazaları içerir. Ülke ithalatçıları ve distribütörleri, gıda/sebze ürünleri, giyecekler, mobilya, ev eşyaları, elektrikli aletler, kırtasiye ve oyuncak gibi yabancı tüketim mallarının dağıtımı için, modern perakende mağazalarını geniş bir biçimde kullanırlar.

Tüketici Tercihleri

Tayvan tüketicileri, kaliteli ürüne makul fiyat ödemekten yanadır. Yüksek gelir düzeyine sahip tüketiciler, lüks malları satın alabilme gücüne sahip olmakla beraber, ürünün fiyatından daha çok dünyaca tanınmış markalardan biri olmasına özen göstermektedir. Ürün uluslararası bir markaya sahip değilse, kaliteli olmasına rağmen talep edilmeyebilir. Reklam da pazarlama açısından önemli bir unsurdur. Bu bakımdan Tayvan piyasasında, diğer Güney Asya pazarlarında olduğu gibi, reklam tüketici eğilimlerini belirleyebilmektedir.

Reklam ve Promosyon

Adaya ihracat yapmayı düşünen yabancı şirketler, Tayvan'daki çok sayıda pazar araştırma kuruluşlarından yararlanabilirler. Bir kısmı yabancı şirketlerin şubesi olan bu kuruluşlar, ürün, tüketici ve kredi konularında her tür araştırmayı yapmaktadır. Çok gelişmiş teknolojiler kullanan bu şirketler, pazarlama olanakları geliştirme ve ortaya çıkabilecek sorunlara çözüm bulma konularında uzmanlaşmıştır.

Ülkeye ihracat yapan ve reklam ve benzeri konularda yardıma ihtiyacı olan yabancı şirketlerin, adada bulunan çok sayıdaki yerli veya uluslararası reklam acentalarına

başvurabilmeleri mümkündür. Ürün ve tüketici araştırması, medya ayarlamaları ve reklam kampanyaları da dahil olmak üzere çok çeşitli hizmetler sunan bu acentaların pek çoğu, ABD ve Japon acentaları ile işbirliği içinde bulunmaktadır.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Tayvan'a İhracat Yaparken Gerekli olan Belgeler

İhracatçının ya da yerel acentasının ithalat lisansı almak için başvurusunda proforma fatura getirmesi gerekir. Proforma fatura çıkartırken aşağıdaki bazı hususlar belirtilmelidir:

- Malların tam tarifi(marka ismini içeren)
- Kolileme metodu
- Miktar
- Birim fiyatı, toplam maliyet, navlun, sigorta ve diğer talimatlar
- Gemiye yükleme şekli, yüklemenin tarihi ve limanı, hedef liman
- Ödeme şartları
- Öneri geçerliliği
- Akreditif lehdarının adı ve adresi
- İthalatçı tarafından özel olarak istenen diğer detaylar

Ek olarak, iskonto edilmemiş ve eğer varsa komisyonu içeren fiyatları, proforma faturanın teyit etmesi gereklidir.

Bütün vakalarda, ticari faturanın 4 orjinal kopyası, konşimentonun 3 orjinal kopyası ve koli listesinin 2 orjinal kopyası gereklidir. Bazı durumlarda Sigorta Sertifikası, Menşe Şehadetnamesi, Bedelsiz Satış Sertifikası ve Kalite Kontrol Verileri gerekebilir. Tarım ürünleri, bitki ve hayvanların ülkeye girişinde ise, ihracatçı ülkede düzenlenmiş karantina veya muayene sertifikaları istenebilir.

Ödeme Şekilleri

Tayvan'da ithalat ödeme sürecinde en önemli sistem akreditiftir. Tayvan ithalatçılarının büyük çoğunluğu 180 güne kadar geçerli akreditif kullanırlar. Çoğunlukla akreditif kullanılmasına rağmen diğer birkaç ödeme metodu da kullanılır. Bunlardan bazıları şunlardır: Vesaik mukabili ödeme, Vesaik mukabili kabul, Konsinye, Taksitli ödeme ve açık hesaptır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Ülkeye ulaşım ve kargo taşımacılığında en çok kullanılan havaalanları Chiang Kai-shek ve Kaohsiung uluslararası havaalanlarıdır. Bunun yanı sıra, çok sayıda yerel havaalanı, Tayvan'ın büyük şehirleri ve çevre adalara ulaşım sağlamaktadır. Denizyolu ile ulaşım da ise, Keelung, Taichung, Kaohsiung, Suao ve Haulien limanları kullanılır. Şehir içi ulaşım da kullanılan taksilerde taksimetre vardır. Ülkenin başlıca şehirleri, oldukça geniş otobüs hizmet ağına sahiptir. Yine ülkede yaklaşık 1 000 km uzunluğunda demiryolu ağı vardır.

8. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Hediyeler karşılıklı ilişkileri geliştirmede önemlidir. Eğer ülkemizi anlatan, temsil eden bir hediye verilirse taraflar arasında yakınlaşmayı sağlayabilir. Fakat asla saat, mendil, şemsiye veya beyaz çiçekler (özellikle krizantem) verilmemelidir çünkü bunlar geleneksel olarak gözyaşı ve ölümü temsil ederler. Bunun yanında bıçak gibi keskin aletler de hediye edilmemelidir çünkü ilişkiyi, bağlantıyı kesmek anlamına gelir.

Para Kullanımı

Yabancılar, Tayvan'a 5000 \$'a (150 000 NT\$) kadar nakit para sokabilmekle birlikte bunun ülkeye girerken gümrüğe beyan edilmesi gerekmektedir. Dövizler, havaalanlarında veya yetkili büfelerde bozdurulabilir. Uluslararası kabul gören kredi kartları pek çok yerde geçerlidir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Vize Uygulaması

Vize muafiyeti uygulanan ülkelerin dışında her ülke vatandaşı, Tayvan'a girebilmek için geçerli bir Çin Cumhuriyeti vizesi almak zorundadır. Ülkeye geliş sebebi ve kalış süresine göre bu vizeler, turist vizesi ve oturma izni olarak verilebilir. Turist vizesi, ülkeye turizm, eğitim, iş veya benzer yasal sebeplerle girmek isteyen yabancılar için düzenlenir. 60 günlük bir süre için hazırlanan vizeler yine her biri 60 günü aşmamak üzere iki kez yerel polis merkezlerinde uzatılabilir. 14 veya 30 gün ile sınırlandırılmış turist vizelerinin süreleri ise uzatılmaz. Turist vizesi almak için yaklaşık 1000 Yeni Tayvan Doları ücret ödenir. Ülkede çalışma, araştırma yapma, eğitim, yatırım yapma ve benzer yasal sebeplerle 6 aydan daha uzun sürelerle kalmak isteyen yabancılar ise oturma izni almalıdır. Oturma izni almak için ise 1800 NT\$ ödenir.

Turist Bilgi Hattı

Tayvan'da, yabancı turistlere her konuda yardımcı olacak bir bilgi hattı kurulmuştur. Bu hat sayesinde, ulaşım olanakları, oteller ve kültürel aktiviteler hakkında bilgi alınabileceği gibi acil durumlar, kayıp eşya ve dil sorunları ile ilgili yardım talep edilebilir. Bilgi hattı, haftanın her günü saat 08:00 – 19:00 arasında hizmet vermektedir. Bu hattın personeli, çok iyi derecede İngilizce konuşmaktadır. Ayrıca diğer dillerde de bilgi almak mümkündür. (Tel: 7173737)

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Bankalar: Hafta içi 09:00-15:30, Hafta sonu kapalı

Bürolar: Hafta içi 08:30/09:00-17:30

Hafta sonu 08:30/09:00-12:00 (Birçok özel firma hafta sonlarında kapalıdır)

Fabrikalar: Pazartesi-Cumartesi 08:00-12:00 / 13:00-17:00

Resmi daireler: Hafta içi 08: 30-12:00 & 13:30-17:00, Hafta sonu kapalı

Kullanılan Lisan

Mandarin, Çince, Taiwan dilleri(Hakka ve Güney Fukienese lehçeleri)

Ulaşım

Ülkeye ulaşım ve kargo taşımacılığında en çok kullanılan havaalanları Chiang Kai-shek ve Kaohsiung uluslararası havaalanlarıdır. Bunun yanı sıra, çok sayıda yerel havaalanı, Tayvan'ın büyük şehirleri ve çevre adalara ulaşım sağlamaktadır. Denizyolu ile ulaşım ise, Keelung, Taichung, Kaohsiung, Suao ve Haulien limanları kullanılır. Şehir içi ulaşımında kullanılan taksilerde taksimetre vardır. Ülkenin başlıca şehirleri, oldukça geniş otobüs hizmet ağına sahiptir. Yine ülkede yaklaşık 1 000 km uzunluğunda demiryolu ağı vardır.

Yerel Saat

Tayvan, GMT'nin (Greenwich Mean Time) 8 saat, Türkiye saatinin ise 6 saat ilerisindedir.

Yerel Ölçü Birimleri

metrik sistem

Telefon Kodları

Tayvan ülke kodu +886'dır.

İklim

Ülkede sub-tropikal iklim hüküm sürer. Başkent Taipei'de, en sıcak ay Temmuz (24-33°C), en soğuk ay ise Şubat'tır (12-18°C). Ülke, her mevsim yağışlıdır. Bu nedenle, ülkede bulunanlar mutlaka şemsiye ve yağmurluk bulundurmalıdır. Yağışlar yaz aylarında yoğunluk kazanır. En yağışlı ay, Ağustos ayıdır. Nem oranı çok yüksektir. Mayıs ve Ekim ayları arasında sıcaklık artar.

KAYNAKLAR

1. ITC Trade Map: <http://www.trademap.org/>
2. T.C. Ticaret Bakanlığı: <http://www.ticaret.gov.tr/>
3. Türkiye İhracatçılar Meclisi: www.tim.org.tr

YASAL UYARI; Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.